

1 Co w praktyce oznaczają pojęcia „świadczenia alimentacyjne” oraz „obowiązek alimentacyjny”? Na kim spoczywa obowiązek wypłaty świadczenia alimentacyjnego na rzecz innej osoby?**Obowiązek alimentacyjny rodziców wobec dzieci**

Rodzice mają obowiązek łżenia na utrzymanie swoich małoletnich dzieci. Sposób i formę dostarczania środków utrzymania ustalają rodzice za obopólnym porozumieniem. Wysokość świadczenia alimentacyjnego musi być proporcjonalna do potrzeb małoletnich i sytuacji finansowej rodziców oraz musi umożliwiać zapewnienie warunków niezbędnych do rozwoju dziecka. Oboje rodzice mają obowiązek łożyć na utrzymanie swoich małoletnich dzieci stosownie do własnej sytuacji finansowej [art. 3.192 kodeksu cywilnego (Civilinis kodeksas)]. W określonych, przewidzianych prawem, okolicznościach rodzice mają obowiązek dostarczać środków utrzymania swoim pełnoletnim dzieciom (do 24. roku życia), jeżeli mają ku temu możliwości (art. 3.192 ust. 1 kodeksu cywilnego).

Obowiązek alimentacyjny pełnoletnich dzieci wobec rodziców

Pełnoletnie dzieci mają obowiązek utrzymywania rodziców, którzy utracili zdolność do zarobkowania i znajdują się w niedostatku. Świadczenie alimentacyjne (zasądzone przez sąd) przybiera formę comiesięcznej płatności o ustalonej wysokości (art. 3.205 kodeksu cywilnego).

Obowiązek alimentacyjny między małżonkami

Orzekając separację, sąd może zasądzić świadczenie alimentacyjne od małżonka winnego rozkładu pożycia na rzecz drugiego małżonka znajdującego się w niedostatku, chyba że kwestie dotyczące świadczeń alimentacyjnych zostały uzgodnione przez małżonków za obopólnym porozumieniem. Świadczenie alimentacyjne może przybrać formę jednorazowej lub comiesięcznej płatności bądź przeniesienia własności majątku (art. 3.78 kodeksu cywilnego). W przypadku unieważnienia małżeństwa małżonek, który nie złożył oświadczenia dotkniętego wadą i który znajduje się w niedostatku, ma prawo ubiegać się o świadczenie alimentacyjne od małżonka, który złożył oświadczenie dotknięte wadą, maksymalnie przez okres trzech lat (art. 3.47 kodeksu cywilnego).

Obowiązek alimentacyjny między byłymi małżonkami

Orzekając rozwód, sąd zasądza świadczenie alimentacyjne na rzecz małżonka znajdującego się w niedostatku, chyba że małżonkowie uzgodnili kwestie dotyczące świadczeń alimentacyjnych w umowie regulującej skutki rozwodu. Małżonkowi nie przysługuje prawo do świadczenia alimentacyjnego, jeżeli jego majątek lub dochód są wystarczające do samodzielnego utrzymania się. Świadczenie alimentacyjne uznaje się za niezbędne, w przypadku gdy małżonek wychowuje wspólne małoletnie dziecko stron lub jest niezdolny do pracy ze względu na wiek lub stan zdrowia. Małżonkowi winnemu rozkładowi pożycia nie przysługuje prawo do świadczenia alimentacyjnego. Wydając orzeczenie zasądzające alimenty i określając ich wysokość, sąd uwzględni czas trwania małżeństwa, stan niedostatku, majątek byłych małżonków, ich stan zdrowia, wiek, zdolność do pracy, prawdopodobieństwo znalezienia zatrudnienia przez bezrobotnego małżonka oraz inne istotne okoliczności. Świadczenie alimentacyjne może przybrać formę jednorazowej lub comiesięcznej płatności bądź przeniesienia własności majątku (art. 3.72 kodeksu cywilnego).

Obowiązek alimentacyjny między krewnymi

W miarę możliwości pełnoletnie rodzeństwo dostarcza środków utrzymania swojemu małoletniemu rodzeństwu, które znajduje się w niedostatku, straciło rodziców lub nie jest w stanie uzyskać świadczeń alimentacyjnych od rodziców (art. 3.236 kodeksu cywilnego). Pełnoletnie wnuki, które mają ku temu możliwości, mają obowiązek wypłacać świadczenie alimentacyjne na rzecz swoich dziadków, jeżeli ci są niezdolni do pracy oraz znajdują się w niedostatku. Dziadkowie, którzy mają ku temu możliwości, mają obowiązek wypłacać świadczenie alimentacyjne na rzecz swoich małoletnich wnuków, które straciły rodziców lub nie są w stanie uzyskać świadczeń alimentacyjnych od rodziców (art. 3.237 kodeksu cywilnego).

Renta i dożywocie

Na mocy umowy renty jedna ze stron (zobowiązany) zobowiązuje się – nieodpłatnie lub w zamian za przeniesienie na nią własności lub praw – do dokonywania na rzecz drugiej strony (uprawnionego) okresowych płatności w wysokości określonej w umowie renty lub do dostarczania uprawnionemu środków utrzymania w dowolny inny sposób. Obowiązek alimentacyjny może wynikać nie tylko z umowy, ale może również istnieć z mocy prawa bądź wynikać z orzeczenia sądu lub testamentu (art. 6.439 kodeksu cywilnego). Na mocy umowy o dożywocie zbywca będący osobą fizyczną przenosi na nabywcę własność domu, mieszkania, działki lub innej należącej do niego nieruchomości, a nabywca zobowiązuje się zapewnić dożywotnie utrzymanie zbywcy lub innej osobie lub innym osobom przez niego wskazanym (art. 6.460 i 6.461 kodeksu cywilnego).

2 Do jakiego wieku dziecko ma prawo do otrzymywania świadczeń alimentacyjnych? Czy przepisy dotyczące świadczeń alimentacyjnych różnią się w odniesieniu do osób nieletnich i dorosłych?

Rodzice mają obowiązek łżenia na utrzymanie swoich małoletnich dzieci. Sposób i formę dostarczania środków utrzymania ustalają rodzice za obopólnym porozumieniem. Wysokość świadczenia alimentacyjnego musi być proporcjonalna do potrzeb małoletnich dzieci i sytuacji finansowej rodziców oraz musi umożliwiać zapewnienie warunków niezbędnych do rozwoju dziecka (art. 3.192 kodeksu cywilnego). Co do zasady rodzice mają zatem obowiązek utrzymywania swoich dzieci do chwili osiągnięcia przez nie pełnoletniości (ukończenia 18. roku życia), niezależnie od okoliczności.

Obowiązek utrzymywania dzieci do chwili ukończenia przez nie 24. roku życia jest uzależniony od wielu okoliczności. Rodzice, którzy mają ku temu możliwości, mają obowiązek dostarczać środków utrzymania swoim pełnoletnim dzieciom uczęszczającym do szkoły średniej lub szkoły zawodowej prowadzącej do ukończenia kształcenia formalnego lub studiującym na uczelni wyższej w trybie dziennym do ukończenia przez nie 24. roku życia, w przypadku gdy pełnoletnie dzieci potrzebują wsparcia finansowego ze względu na ich sytuację finansową, dochody, możliwości zarobkowe oraz inne istotne czynniki. Rodzice nie mają obowiązku dostarczania środków utrzymania pełnoletnim dzieciom podejmującym dodatkowe studia wyższe lub zdobywającym kwalifikacje zawodowe (art. 3.192 ust. 1 kodeksu cywilnego). Wymogi dotyczące formy oraz wysokości świadczenia alimentacyjnego na rzecz małoletnich i pełnoletnich dzieci są tożsame i uzależnione od konkretnych okoliczności.

3 Czy aby otrzymać świadczenia alimentacyjne, konieczne jest złożenie wniosku do właściwego organu lub sądu? Jakie są główne etapy takiej procedury?

Jeżeli dziecko nie otrzymuje środków utrzymania, sąd zasądza świadczenie alimentacyjne. Jeżeli jedno z rodziców lub oboje rodzice nie wykonują obowiązku alimentacyjnego wobec swoich małoletnich dzieci, sąd może wydać orzeczenie zasądzające alimenty w postępowaniu wszczętym na wniosek jednego z rodziców, opiekuna (kuratora) dziecka lub organu publicznego odpowiedzialnego za ochronę dobra dziecka. Sąd może wydać orzeczenie zasądzające alimenty również wówczas, gdy rodzice nie uzgodnili kwestii dotyczących utrzymania wspólnych małoletnich dzieci przy rozwodzie lub separacji

(art. 3.194 kodeksu cywilnego). Jeżeli jedno z rodziców lub oboje rodzice pełnoletniego dziecka nie wykonują obowiązku alimentacyjnego, dziecko może wytoczyć powództwo o alimenty przed sąd (art. 3.192 ust. 1 kodeksu cywilnego). Małżonkowie, byli małżonkowie i inni członkowie rodziny również mogą nabyć prawo do świadczeń alimentacyjnych na mocy orzeczenia sądu.

Na Litwie powództwo o świadczenie alimentacyjne rozpoznaje sąd rejonowy. Pozew wnosi do sądu właściwego dla miejsca zamieszkania pozwanego. Jeżeli miejsce zamieszkania pozwanego jest nieznane, pozew można wnieść do sądu właściwego dla miejsca położenia majątku pozwanego lub dla ostatniego znanego miejsca zamieszkania pozwanego. Jeżeli pozwany nie ma miejsca zamieszkania na terytorium Republiki Litewskiej, pozew można wnieść do sądu właściwego dla miejsca położenia majątku tej osoby lub dla ostatniego znanego miejsca zamieszkania pozwanego na terytorium Republiki Litewskiej. Pozew o alimenty można wnieść również do sądu właściwego dla miejsca zamieszkania powoda (art. 26, 29 i 30 kodeksu postępowania cywilnego).

Skarb Państwa dostarcza środków utrzymania małoletnim, którzy od ponad miesiąca nie otrzymują świadczeń alimentacyjnych od swoich rodziców lub pełnoletnich krewnych, którzy są w stanie łożyć na ich utrzymanie (art. 3.204 kodeksu cywilnego). Świadczenia alimentacyjne przyznaje i wypłaca Rada Krajowego Funduszu Ubezpieczenia Społecznego (Valstybinio socialinio draudimo fondo valdyba) przy Ministerstwie Zabezpieczenia Społecznego i Pracy. Wnioskodawca ubiegający się o świadczenie (rodzic, któremu sąd przyznał prawo do opieki na dzieckiem, lub opiekun/kurator) musi złożyć następujące dokumenty: wniosek o przyznanie świadczenia, orzeczenie sądu lub zatwierdzoną przez sąd umowę o świadczenie alimentacyjne na rzecz dziecka lub poświadczane odpisy takich dokumentów bądź wypisy lub wyciągi z takich dokumentów, ze wskazaniem wnioskowanej wysokości świadczenia alimentacyjnego na rzecz dziecka, jak również dokumenty wykazujące, że: dziecko jest obywatelem Litwy, bezpaństwowcem lub cudzoziemcem zamieszkującym na stałe na terytorium Litwy; od ponad miesiąca dziecko nie otrzymuje świadczenia alimentacyjnego lub otrzymało w tym okresie tylko część świadczenia; wnioskodawca jest obywatelem Litwy, bezpaństwowcem lub cudzoziemcem zamieszkującym na stałe na terytorium Litwy (w przypadku gdy organ nie jest w stanie uzyskać wspomnianych dokumentów lub danych z rejestrów państwowych lub rejestrów poszczególnych instytucji bądź państwowych systemów informacyjnych). Z chwilą wypłacenia świadczenia alimentacyjnego zgodnie z określoną procedurą Rada Krajowego Funduszu Ubezpieczenia Społecznego przy Ministerstwie Zabezpieczenia Społecznego i Pracy nabywa prawo do odzyskania od dłużnika wypłaconych kwot wraz z odsetkami naliczonymi od kwoty zaległości za każdy dzień zwłoki. Orzeczenie o odzyskaniu kwot wypłaconych świadczeń alimentacyjnych lub orzeczenie o odzyskaniu odsetek stanowią łącznie tytuł wykonawczy.

4 Czy można złożyć wniosek w imieniu krewnego (jeżeli tak, to w jakim stopniu pokrewieństwa?) lub osoby małoletniej?

Tak. Pozew w imieniu małoletniego może wnieść jego przedstawiciel ustawowy (rodzice, w tym rodzice adopcyjni, opiekun, kurator). Ponadto pozew taki może wnieść osoba uprawniona do reprezentowania osoby fizycznej przed sądem na podstawie pełnomocnictwa (adwokat, aplikant adwokacki itp.). Na podstawie pełnomocnictwa osoby fizyczne może również reprezentować w sądzie osoba z wyższym wykształceniem prawniczym, pod warunkiem że reprezentuje ona swoich bliskich krewnych lub swojego małżonka (konkubenta). Za bliskich krewnych uważa się krewnych w linii prostej do drugiego stopnia (rodzice i dzieci, dziadkowie i wnukowie) oraz krewnych drugiego stopnia w linii bocznej (rodzeństwo) (art. 3.135 kodeksu cywilnego).

5 Jeżeli planuję wnieść sprawę do sądu, w jaki sposób mogę uzyskać informację, który sąd jest właściwy?

Na Litwie powództwo o świadczenie alimentacyjne rozpoznaje sąd rejonowy. Pozew wnosi do sądu właściwego dla miejsca zamieszkania pozwanego. Jeżeli miejsce zamieszkania pozwanego jest nieznane, pozew można wnieść do sądu właściwego dla miejsca położenia majątku pozwanego lub dla ostatniego znanego miejsca zamieszkania pozwanego. Jeżeli pozwany nie ma miejsca zamieszkania na terytorium Republiki Litewskiej, pozew można wnieść do sądu właściwego dla miejsca położenia majątku tej osoby lub dla ostatniego znanego miejsca zamieszkania pozwanego na terytorium Republiki Litewskiej. Pozew o alimenty można wnieść również do sądu właściwego dla miejsca zamieszkania powoda (art. 26, 29 i 30 kodeksu postępowania cywilnego).

Przy wytaczaniu powództwa nie obowiązuje przymus adwokacki, zatem powód nie musi korzystać z usług adwokata ani innego pełnomocnika. Zob. również odpowiedzi na pytania 3 i 4.

6 Czy aby wnieść sprawę do sądu jako wnioskodawca, muszę być reprezentowany przez pełnomocnika (np. prawnika, organ administracyjny na szczeblu centralnym lub lokalnym)? Jeżeli nie, jakie procedury mają zastosowanie?

Przy wytaczaniu powództwa nie obowiązuje przymus adwokacki, zatem powód nie musi korzystać z usług adwokata ani innego pełnomocnika. Zob. również odpowiedzi na pytania 3 i 4.

7 Czy muszę wnieść opłatę sądową, aby wnieść sprawę do sądu? Jeżeli tak, to jaka jest przybliżona wysokość tych opłat? Czy w przypadku nieposiadania wystarczających środków finansowych mogę ubiegać się o pomoc prawną w celu pokrycia kosztów postępowania?

Koszty sądowe obejmują opłatę skarbową oraz koszty postępowania (art. 79 kodeksu postępowania cywilnego). Wysokość sądowej opłaty skarbowej pobieranej od wniesienia pozwu reguluje art. 80 kodeksu postępowania cywilnego. W sprawach majątkowych wysokość sądowej opłaty skarbowej oblicza się na podstawie wartości przedmiotu sporu: w przypadku roszczeń o wartości do 30 000 euro – 3%, lecz nie mniej niż 20 euro; w przypadku roszczeń o wartości od 30 000 euro do 100 000 euro – 900 euro plus 2% wartości przedmiotu sporu powyżej 30 000 euro; w przypadku roszczeń o wartości powyżej 100 000 euro – 2300 euro plus 1% wartości przedmiotu sporu powyżej 100 000 euro. Całkowita wysokość sądowej opłaty skarbowej w sprawach majątkowych nie może przekraczać 15 000 euro (art. 80 kodeksu postępowania cywilnego).

Wartość przedmiotu sporu w sprawie o świadczenia alimentacyjne w formie okresowych płatności określa się na podstawie łącznej rocznej kwoty alimentów (art. 85 kodeksu postępowania cywilnego). W sprawach o alimenty powodowie są zwolnieni z sądowej opłaty skarbowej (art. 83 kodeksu postępowania cywilnego).

Powód, który nie dysponuje wystarczającymi środkami finansowymi, może otrzymać państwową pomoc prawną na zasadach określonych w ustawie o państwowej pomocy prawnej. Dodatkowa państwowa pomoc prawna obejmuje również zwrot kosztów poniesionych w toku postępowania cywilnego.

8 Jaką formę świadczeń alimentacyjnych może przyznać sąd? W jaki sposób obliczana jest wysokość świadczeń alimentacyjnych? Czy decyzja sądu może zostać skorygowana w celu uwzględnienia zmian kosztów utrzymania lub sytuacji rodzinnej? Jeżeli tak, w jaki sposób (np. za pomocą systemu automatycznej indeksacji)?

Obowiązek alimentacyjny między rodzicami a dziećmi

Sąd może wydać orzeczenie alimentacyjne zobowiązujące jedno z rodziców lub oboje rodziców, którzy nie wykonują obowiązku alimentacyjnego względem swoich dzieci, do dostarczenia dzieciom środków utrzymania w formie: 1) comiesięcznych płatności; 2) jednorazowej płatności; 3) przeniesienia własności majątku na dziecko. Podczas gdy sprawa jest w toku, sąd może wydać tymczasowy nakaz zapłaty świadczeń alimentacyjnych. Wysokość świadczenia alimentacyjnego musi być proporcjonalna do potrzeb dzieci i sytuacji finansowej rodziców oraz musi umożliwiać zapewnienie warunków niezbędnych do rozwoju dziecka. Oboje rodzice mają obowiązek łożyć na utrzymanie swoich dzieci stosownie do własnej sytuacji finansowej [art. 3.192 i 3.196 kodeksu cywilnego (Civilinis kodeksas)].

Na wniosek dziecka, jednego z jego rodziców, organu publicznego odpowiedzialnego za ochronę dobra dziecka lub prokuratora sąd może obniżyć lub podwyższyć świadczenie alimentacyjne, jeżeli po wydaniu orzeczenia zasądzającego alimenty sytuacja finansowa stron zasadniczo się zmieni. Sąd może orzec podwyższenie świadczenia alimentacyjnego, w przypadku gdy pojawiły się dodatkowe wydatki związane z opieką nad dzieckiem (choroba, uraz, opieka pielęgniarska lub całodobowa). W stosownych przypadkach sąd może wydać postanowienie o pokryciu przyszłych wydatków związanych z leczeniem dziecka. Na wniosek wymienionych wyżej osób sąd może zmienić wcześniej zasądzoną formę wypłaty świadczeń alimentacyjnych (art. 3.201 kodeksu cywilnego).

Świadczenia alimentacyjne na rzecz pełnoletnich dzieci wypłaca się (przyznaje) rodzicom w formie comiesięcznych płatności o stałej wysokości. Wysokość świadczenia alimentacyjnego ustala sąd, biorąc pod uwagę sytuację finansową dziecka i rodziców, a także pozostałe istotne okoliczności sprawy. Ustalając wysokość świadczenia alimentacyjnego, sąd uwzględnia spoczywający na ojcu lub matce obowiązek alimentacyjny wobec ich wszystkich pełnoletnich dzieci, niezależnie od tego czy powództwo o alimenty wytoczono w odniesieniu do wszystkich dzieci czy tylko jednego z nich (art. 3.205 kodeksu cywilnego). W przypadku świadczeń alimentacyjnych zasądzonych w formie okresowych płatności wysokość świadczenia podlega corocznie waloryzacji o wskaźnik inflacji zgodnie z procedurą określoną przez rząd (art. 3.208 kodeksu cywilnego).

Obowiązek alimentacyjny między małżonkami

Wydając orzeczenie zasądza alimenty i określając ich wysokość, sąd uwzględnia czas trwania małżeństwa, stan niedostatku, sytuację finansową obojga małżonków, ich stan zdrowia, wiek i zdolność do pracy, prawdopodobieństwo znalezienia zatrudnienia przez bezrobotnego małżonka oraz inne istotne okoliczności. Świadczenie alimentacyjne może przybrać formę jednorazowej lub comiesięcznej płatności bądź przeniesienia własności. W przypadku świadczenia alimentacyjnego zasądzonego w formie okresowych płatności każde z małżonków może wnieść o podwyższenie, obniżenie lub uchylenie świadczenia, jeżeli nastąpiła zasadnicza zmiana okoliczności. Okresowe płatności podlegają corocznie waloryzacji zgodnie z procedurą określoną przez rząd (art. 3.78 kodeksu cywilnego).

Obowiązek alimentacyjny między byłymi małżonkami

Wydając orzeczenie zasądza alimenty i określając ich wysokość, sąd uwzględnia czas trwania małżeństwa, stan niedostatku, sytuację finansową byłych małżonków, ich stan zdrowia, wiek, zdolność do pracy, prawdopodobieństwo znalezienia zatrudnienia przez bezrobotnego małżonka oraz inne istotne okoliczności. Sąd obniża świadczenie alimentacyjne, zasądza je tymczasowo lub odmawia jego zasądzenia w przypadku spełnienia co najmniej jednej z następujących przesłanek:

1) małżeństwo trwało krócej niż jeden rok; 2) małżonek uprawniony do otrzymywania świadczenia alimentacyjnego popełnił przestępstwo na szkodę drugiego małżonka lub osób mu bliskich; 3) małżonek uprawniony do otrzymywania świadczenia alimentacyjnego znalazł się w trudnej sytuacji finansowej z własnej winy; 4) małżonek wnoszący o świadczenie alimentacyjne nie przyczynił się do powstania majątku wspólnego lub w czasie małżeństwa świadomie działał wbrew interesom drugiego małżonka lub rodziny. Świadczenie alimentacyjne może przybrać formę jednorazowej lub comiesięcznej płatności bądź przeniesienia własności.

W przypadku świadczenia alimentacyjnego zasądzonego w formie okresowych płatności każde z byłych małżonków może wnieść o podwyższenie, obniżenie lub uchylenie świadczenia, jeżeli nastąpiła zasadnicza zmiana okoliczności. Wierzyciel otrzymuje okresowe płatności dożywotnio, a ich wysokość podlega waloryzacji o wskaźnik inflacji zgodnie z procedurą określoną przez rząd. W przypadku gdy były małżonek, na rzecz którego sąd zasądził świadczenie alimentacyjne, umrze lub ponownie zawrze związek małżeński, świadczenie alimentacyjne zostaje uchylone (art. 3.72 kodeksu cywilnego).

Obowiązek alimentacyjny między krewnymi

W miarę możliwości pełnoletnie rodzeństwo dostarcza środków utrzymania swojemu małoletniemu rodzeństwu, które znajduje się w niedostatku, straciło rodziców lub nie jest w stanie uzyskać świadczeń alimentacyjnych od rodziców (art. 3.236 kodeksu cywilnego). Pełnoletnie wnuki, które mają ku temu możliwości, mają obowiązek wypłacać świadczenie alimentacyjne na rzecz swoich dziadków, jeżeli ci są niezdolni do pracy oraz znajdują się w niedostatku. Dziadkowie, którzy mają ku temu możliwości, mają obowiązek wypłacać świadczenie alimentacyjne na rzecz swoich małoletnich wnuków, które straciły rodziców lub nie są w stanie uzyskać świadczeń alimentacyjnych od rodziców (art. 3.237 kodeksu cywilnego). W takiej sytuacji stosuje się odpowiednio przepisy kodeksu cywilnego dotyczące obowiązku alimentacyjnego między dziećmi a rodzicami.

9 W jaki sposób wypłacane są świadczenia alimentacyjne i komu?

Dłużnik alimentacyjny ma obowiązek wypłacać świadczenie alimentacyjne na rzecz wierzyciela. W przypadku gdy ojciec lub matka wytacza powództwo w imieniu swojego małoletniego dziecka, świadczenie alimentacyjne wypłaca się ojcu lub matce, a nie dziecku. Jeżeli dziecko pozostaje pod opieką lub jest objęte kuratelą, świadczenie alimentacyjne wypłaca się opiekunowi/kuratorowi, który może je przeznaczyć wyłącznie na cele służące dobru dziecka.

10 Jeżeli dana osoba (dłużnik alimentacyjny) nie płaci dobrowolnie, jakie działania można podjąć, aby zmusić taką osobę do zapłaty?

Wniosek o wszczęcie egzekucji świadczeń alimentacyjnych kieruje się do komornika. Podstawą postępowania egzekucyjnego jest tytuł wykonawczy.

Tytułem wykonawczym jest między innymi nakaz egzekucji wydany na podstawie orzeczenia sądu oraz nakaz sądowy. Po uprawomocnieniu się wykonanego orzeczenia sąd pierwszej instancji wydaje nakaz egzekucji na pisemny wniosek wierzyciela.

Za uchylenie się od obowiązku alimentacyjnego wobec dziecka grozi odpowiedzialność karna. Zgodnie z art. 164 kodeksu karnego kto uchyla się od nałożonego przez sąd obowiązku dostarczania dziecku środków utrzymania, wypłacania świadczeń alimentacyjnych na rzecz dziecka lub zapewnienia dziecku innego niezbędnego wsparcia finansowego, podlega karze pracy na cele społeczne, ograniczenia wolności, aresztu lub karze pozbawienia wolności do lat dwóch. Za niewykonanie innego rodzaju orzeczenia sądu również grozi odpowiedzialność karna: zgodnie z art. 245 kodeksu karnego kto nie wykona orzeczenia sądu o charakterze niesankcyjnym popełnia występki zagrożony karą pracy na cele społeczne, grzywny, ograniczenia wolności lub aresztu.

11 Proszę opisać w skrócie wszelkie ograniczenia środków egzekucyjnych, w szczególności przepisy dotyczące ochrony dłużnika oraz termin przedawnienia lub termin zawity w ramach obowiązującego w państwie kraju systemu egzekwowania.

W przypadku egzekucji z majątku osoby fizycznej egzekucji nie można przeprowadzić z przedmiotów gospodarstwa domowego, przedmiotów służących do pracy lub nauki ani innych składników majątku niezbędnych dłużnikowi lub członkom jego rodziny w życiu codziennym, pracy zawodowej lub nauce. Wykaz przedmiotów wyłączonych spod egzekucji można znaleźć w wytycznych dotyczących wykonywania orzeczeń (Sprendimų vykdymo instrukcija). Ponadto egzekucji nie można przeprowadzić z sumy stanowiącej minimalne miesięczne wynagrodzenie określone przez rząd ani z przedmiotów niezbędnych dzieciom i osobom niepełnosprawnym (art. 668 kodeksu postępowania cywilnego).

Potrącenia z części wynagrodzenia za pracę lub równoważnych dochodów i świadczeń uzyskiwanych przez dłużnika do wysokości minimalnego miesięcznego wynagrodzenia określonego przez rząd dokonuje się na podstawie tytułów wykonawczych do chwili, aż całkowita kwota do odzyskania zostanie w pełni pokryta. W przypadku egzekucji świadczeń alimentacyjnych w formie okresowych płatności lub odszkodowania z tytułu naruszenia czynności narządu ciała, innego rozstroju zdrowia lub śmierci osoby zapewniającej utrzymanie stopa potrącenia wynosi 30%, chyba że nakaz egzekucji, przepisy prawa lub orzeczenie sądu stanowią inaczej. Potrącenia z części wynagrodzenia za pracę lub równoważnych dochodów i świadczeń przekraczającej minimalne miesięczne wynagrodzenie określone przez rząd stanowią 50%, chyba że przepisy prawa lub orzeczenie sądu stanowią inaczej (art. 736 kodeksu postępowania cywilnego). Ponadto w art. 739 kodeksu postępowania cywilnego określono kwoty wyłączone spod egzekucji (np. świadczenie rodzicielskie, zasiłek rodzinny itp.).

Egzekucja z majątku dłużnika jest niedopuszczalna, w przypadku gdy dłużnik przedstawił komornikowi dowody świadczące o tym, że egzekwowaną sumę oraz koszty egzekucji będzie można odzyskać w terminie sześciu miesięcy lub, w przypadku egzekucji z jedyne go lokalu mieszkalnego dłużnika, w którym dłużnik obecnie zamieszkuje, w terminie 18 miesięcy, potrącając sumy, o których mowa w art. 736 kodeksu postępowania cywilnego, z wynagrodzenia, emerytury lub renty, stypendium studenckiego lub innego dochodu dłużnika.

Nakaz egzekucji wydany na podstawie orzeczenia sądu można przedłożyć organowi egzekucyjnemu do celów egzekucji w terminie pięciu lat od uprawomocnienia się orzeczenia sądu. Jeżeli zgodnie z orzeczeniem sądu egzekucja ma zostać przeprowadzona w formie okresowych płatności, tytuły

wykonawcze zachowują ważność przez cały okres egzekucji, a termin spełnienia świadczenia rozpoczyna bieg w dniu upływu terminu na dokonanie poszczególnych płatności (art. 605 kodeksu postępowania cywilnego).

12 Czy istnieje organizacja lub organ, które pomagają przy dochodzeniu roszczeń alimentacyjnych?

Skarb Państwa dostarcza środków utrzymania małoletnim dzieciom, które od ponad miesiąca nie otrzymują świadczeń alimentacyjnych od swoich rodziców lub pełnoletnich krewnych, którzy są w stanie łożyć na ich utrzymanie (art. 3.204 kodeksu cywilnego). Świadczenia alimentacyjne przyznaje i wypłaca Rada Krajowego Funduszu Ubezpieczenia Społecznego (Valstybinio socialinio draudimo fondo valdyba) przy Ministerstwie Zabezpieczenia Społecznego i Pracy. Wnioskodawca ubiegający się o świadczenie (rodzic, któremu sąd przyznał prawo do opieki na dzieckiem, lub opiekun/kurator) musi złożyć następujące dokumenty: wniosek o przyznanie świadczenia, orzeczenie sądu lub zatwierdzoną przez sąd umowę o świadczenie alimentacyjne na rzecz dziecka lub poświadczane odpisy takich dokumentów bądź wypisy lub wyciągi z takich dokumentów, ze wskazaniem wnioskowanej wysokości świadczenia alimentacyjnego na rzecz dziecka, jak również dokumenty wykazujące, że: dziecko jest obywatelem Litwy, bezpieczeństwa Litwy, bezpaństwowcem lub cudzoziemcem zamieszkującym na stałe na terytorium Litwy; od ponad miesiąca dziecko nie otrzymuje świadczenia alimentacyjnego lub otrzymało w tym okresie tylko część świadczenia; wnioskodawca jest obywatelem Litwy, bezpaństwowcem lub cudzoziemcem zamieszkującym na stałe na terytorium Litwy (w przypadku gdy organ nie jest w stanie uzyskać wspomnianych dokumentów lub danych z rejestrów państwowych lub rejestrów poszczególnych instytucji bądź państwowych systemów informacyjnych). Z chwilą wypłacenia świadczenia alimentacyjnego zgodnie z określoną procedurą Rada Krajowego Funduszu Ubezpieczenia Społecznego przy Ministerstwie Zabezpieczenia Społecznego i Pracy nabywa prawo do odzyskania od dłużnika wypłaconych kwot wraz z odsetkami naliczonymi od kwoty zaległości za każdy dzień zwłoki. Orzeczenie o odzyskaniu kwot wypłaconych świadczeń alimentacyjnych i orzeczenie o odzyskaniu odsetek stanowią łącznie tytuł wykonawczy.

13 Czy organizacje (rządowe lub prywatne) mogą dokonywać wypłaty zaliczek z tytułu świadczeń alimentacyjnych w całości lub w części w zastępstwie dłużnika?

Zob. odpowiedź na pytanie 12.

14 Jeżeli zamieszkuję na terytorium danego państwa członkowskiego, a dłużnik alimentacyjny zamieszkuje w innym państwie:

14.1 Czy mogę uzyskać pomoc organu rządowego lub organizacji prywatnej w danym państwie członkowskim?

14.2 Jeżeli tak, w jaki sposób mogę skontaktować się z danym organem lub organizacją?

Służba Państwowej Pomocy Prawnej jest organem centralnym upoważnionym do wykonywania zadań określonych w rozporządzeniu Rady (WE) nr 4/2009 z dnia 18 grudnia 2008 r. w sprawie jurysdykcji, prawa właściwego, uznawania i wykonywania orzeczeń oraz współpracy w zakresie zobowiązań alimentacyjnych (zwanym dalej „rozporządzeniem w sprawie świadczeń alimentacyjnych”).

W przypadku wniosków dotyczących zobowiązań alimentacyjnych osób w wieku poniżej 21. roku życia wynikających ze stosunków między rodzicami a dziećmi zadania organu centralnego, o których mowa w art. 51 rozporządzenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych, wykonuje Rada Krajowego Funduszu Ubezpieczenia Społecznego przy Ministerstwie Zabezpieczenia Społecznego i Pracy.

Dane kontaktowe Służby Państwowej Pomocy Prawnej:

Valstybės garantuojamos teisinės pagalbos tarnybos – adres: Odminių g. 3, 01122 Vilnius, tel. +370 700 00 211, faks +370 700 35 006, e-mail:

teisinepagalba@vgpt.lt

Dane kontaktowe Rady Krajowego Funduszu Ubezpieczenia Społecznego przy Ministerstwie Zabezpieczenia Społecznego i Pracy, Oddział w Możejkach: Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos Mažeikių skyrius – adres: Vasario 16-osios g. 4, LT-89225 Mažeikiai, tel. +370 (443) 26659, faks +370 (443) 27341, e-mail: mazeikiai@sodra.lt

15 Jeżeli przebywam w innym państwie, a dłużnik przebywa w danym państwie członkowskim:

15.1 Czy mogę złożyć wniosek bezpośrednio do takiego organu lub organizacji prywatnej w danym państwie członkowskim?

15.2 Jeżeli tak, w jaki sposób mogę skontaktować się z tym organem lub organizacją prywatną i jaką pomoc mogę uzyskać?

Zob. odpowiedź na pytanie 14.

16 Czy dane państwo członkowskie związane jest Protokołem haskim z 2007 r.?

Tak.

17 Jeżeli dane państwo członkowskie nie jest związane Protokołem haskim z 2007 r., jakie prawo ma zastosowanie do roszczenia alimentacyjnego zgodnie z przepisami międzynarodowego prawa prywatnego? Jakie są odpowiednie przepisy międzynarodowego prawa prywatnego?

Protokół haski z dnia 23 listopada 2007 r. o prawie właściwym dla zobowiązań alimentacyjnych ma zastosowanie na Litwie.

18 Jakie są przepisy dotyczące dostępu do wymiaru sprawiedliwości w sprawach transgranicznych w UE zgodnie ze strukturą rozdziału V rozporządzenia w sprawie zobowiązań alimentacyjnych?

W przypadku gdy zastosowanie ma rozporządzenie w sprawie świadczeń alimentacyjnych, pomoc prawną przyznaje się zgodnie z art. 44–47 rozporządzenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych, art. 31–5 ustawy o wdrożeniu przepisów unijnych i międzynarodowych regulujących postępowanie cywilne (Civilinį procesą reglamentuojančių Europos Sąjungos ir tarptautinės teisės aktų įgyvendinimo įstatymas) oraz ustawą o państwowej pomocy prawnej. Wnioski o państwową pomoc prawną są przekazywane bezpośrednio właściwym organom odpowiedzialnym za państwową pomoc prawną (Służba Państwowej Pomocy Prawnej i jej lokalne oddziały).

19 Jakie środki przyjęło dane państwo członkowskie w celu zapewnienia wykonywania zadań opisanych w art. 51 rozporządzenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych?

Aby wdrożyć rozporządzenie w sprawie świadczeń alimentacyjnych, nowelizowano litewską ustawę o wdrożeniu przepisów unijnych i międzynarodowych regulujących postępowanie cywilne. Wprowadzone zmiany obejmują określenie instytucji upoważnionych do wykonywania zadań organu centralnego na podstawie rozporządzenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych oraz procedury przyznawania pomocy prawnej, a także uprawnienie instytucji pełniących funkcję organu centralnego do uzyskiwania, nieodpłatnie, danych niezbędnych do wykonywania wskazanych w rozporządzeniu zadań od organów państwowych i samorządowych, innych organów, banków i innych instytucji kredytowych i finansowych, a także z państwowych rejestrów i innych systemów informacyjnych.

Ta strona jest częścią portalu [Twoja Europa](#).

Państwa [opinia](#) na temat przydatności przedstawionych informacji jest dla nas ważna.

This webpage is part of an EU quality network

Ostatnia aktualizacja: 16/12/2020

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwy punkt kontaktowy Europejskiej Sieci Sądowej (EJN). Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. ESS ani Komisja Europejska nie ponoszą odpowiedzialności za wszelkie informacje, dane lub odniesienia zawarte w tym dokumencie.

Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.